

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. יומא דעיבא ויומא דשותא לא מהלינן ביה ולא מסוכרינן ביה והאידנא דדשו בה רבים שומר פתאים ה'.....1
- ב. דבר תורה משוך אוכל בתרומה ומדבריהם גזרו עליו מפני שנראה כערל.....2
- ג. טומטום אין אוכל בתרומה נשיו ועבדיו אוכלין משוך ונולד כשהוא מהול הרי אלו אוכלים.....3
- ד. אנדרוניגוס אוכל בתרומה ואין אוכל בקדשים טומטום אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים.....4
- ה. טומטום שקידש קדושי קדושין נתקדש קדושי קדושין.....4
- ו. מאי נשיו אמו אמו פשיטא מהו דתימא מוליד מאכיל שאין מוליד אינו מאכיל קמ"ל.....5
- ז. אינן נימולין אלא ביום.....5
- ח. אטבול יום שאע"פ שאסור בתרומה.....5
- ט. מה לטבול יום שכן מותר במעשר.....6

דף עב.

א. יומא דעיבא ויומא דשותא לא מהלינן ביה ולא מסוכרינן ביה והאידנא דדשו בה רבים שומר פתאים ה'

י"א¹ שהרוצה להחמיר על עצמו לא למול ביום מעונן או ביום שמנשבת בו רוח דרומית, הרשות בידו ושפיר עבד שלא לסמוך על שומר פתאים ה', והוא הדין שהיה ראוי שלא למול בשבת כשהוא מעונן. וי"א² שאסור להשהות המילה משום כן, שמכיון שגמרו רבים בדעתם שלא לחוש לכך אין בו סכנה ואין לחוש, וכן עיקר להלכה³.

¹ נמוק"י כד. ד"ה הערל מהריטב"א בסוגייתנו מובא בב"י יו"ד רסב

² עיין בשו"ת חיים שאל חלק א סימן נט "דודאי מרן דעתו לפסוק כר"י וה"ר מנחם דאם איתא דפוסק כדעת הריטב"א ודעמיה הי"ל לפסוק כן בש"ע דיכול להשהות משום יום המעונן וכן שלא למול ביום שבת בעננו ענן".

³ ועיין שו"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן לז" שמתעם זה סיכם "נראה לי כי לפי ההלכה אין לאסור במקרה שלפנינו החלפת ההשגחה הצמוד לחולה בכח אדם, במערכת מכאנית ממוצעת אחרי שתעבור בדיקה

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ב. דבר תורה משוך אוכל בתרומה ומדבריהם גזרו עליו מפני שנראה כערל

כהן⁴ משוך כלומר שהיה מהול⁵ ונמשכה ערלתו או שמשכה בידים בין במזיד בין בשוגג או ע"י חולי⁶ שגדל בשרו ונמשך עד שכסתה את העטרה אלא שאינה נדבקת בה, י"א שמותר לאכול בתרומה וקדשים ואף על פי שנראה כערל⁷. ומדברי סופרים עליו לתקן שימול פעם שנייה עד שיראה מהול. וי"א⁸ שמדרבנן אין אוכל בתרומה עד שימול, ואפי' בתרומה דרבנן⁹.

אם כשמתקשה נראה מהול י"א שא"צ לתקנו אלא מפני מראית העין. ואינו מעכב בתרומה¹⁰. וי"א שאין צריך לתקנו¹¹.

מדוקדקת לפני שתכנס לפעולה. להיות ובעולמנו זה – דור התקדמות והתפתחות המדע והטכניקה – שהעולם רובו ככולו מתנהג לאור ההתפתחויות הגדולות והמפליאות, להשליך את יהבם על בקרות – אוטומטיות ומערכות – אתראה, ומחשבים, ואם קורה תקלה וקלקול עלול הדבר לגרום לאסונות גדולים בנפש, ובכל זאת לא נמנעים מההשתמשות בהם, ועוד מרחיבים אותם, כי רואים בזה צורך העולם והתקדמותו, לכן יש לומר דההשתמשות בתכשירים אלה נחשבות כדבר הנצרך לצורך מנהגו של עולם לאור התפקידים שממלאים בכללותם בפעילותם התקינה, – לרבות גם בבתי החולים לצורך וכשם שלא חוששים בהפלגה לים או יציאה למדבר, וכן בהפלגה באוירון, וגם אפילו כשרואים שקורים סכנות בכל זאת לא נמנעים מלהמשיך להפליג ללכת ולנסוע, ואם כן הכי נמי כן גם בנידוננו.

⁴ רמב"ם הלכות תרומות פרק ז הלכה י

⁵ כביאור הריטב"א בסוגיין.

⁶ מאירי שם ובירוי' יבמות פ"ח ה"א פליגי רב ור' יוחנן במשכו לו אחרים או שנמשכה מאליה דלר' יוחנן דהטעם משום קנס כאן ל"ש לקנוס וא"צ למול אבל רבנו לא חילק בזה וכן בריטב"א ומאירי כתבו בהדיא דבכל גווני מקרי משוך וכנ"ל וצ"ל דמדרסתם בגמ' דידן משמע דלא מחלק בזה שהרי אמרו הטעם מפני שנראה כערל וכרב וכ"כ בעה"ש ודלא כאו"ש כאן. דרך אמונה ציון ההלכה שם קיט

⁷ וגם אם לא תיקן מותר כמש"כ נו"כ של הרמב"ם שם

⁸ ביראים סי' נז, ובמנ"ח מצוה רפ"ב כ' כן בדעת הרמב"ם וכ"כ בעה"ש וכ"ה באמת בסה"מ לרמב"ם ל"ת קל"ה וז"ל "הנה כבר התבאר לך שערל אסור בתרומה מן התורה והמשוך הוא אסור מדבריהם. והבין זה. ושם אמרו משוך צריך שימול מדרבנן" והעתיקו ג"כ בחינוך מצוה רפ"ב.

⁹ אע"ג שגבי אכילת הפסח, (באלה המצוות ל"ת קכ"ז) י"א שנמשכנו ערלתו אוכל בפסח, כיון דאינו אלא איסור דרבנן דלא העמידו דבריהם במקום כרת, כאן גבי אכילת תרומה ודאי העמידו דבריהם (אע"ג דאכילת תרומה מצוה) ואינו אוכל (ועיין מנחת חינוך מצוה יז אות ג)

¹⁰ מנ"ח מצוה רפ"ב

¹¹ ביראים סי' נז גבי ערל בפסח כתב "תולדות הערל. לאוסרו בכל דבר שערל גמור אסור כגון בעל בשר שאינו נראה מהול, כדתנן בשבת פ"א קל"ז ע"א אם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין" ובסי' תב "תולדה למצות מילה. דתנן (שבת קל"ז א') אם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין וכמה בעל בשר אמר שמואל (שם ע"ב) קמן המסורבל בבשר רואין אותו כל זמן שמתקשה ונראה מהול אינו צריך למולו ואם לאו צריך למולו" וזה דלא כמנ"ח הנ"ל.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

הנולד מהול ונאחר כך משכה ערלתו, וי"א¹² שאסור באכילה משום ספק ערל דאורייתא ואם אכל אינו לוקה וי"א דאסור מדברי סופרים¹³

ג. טומטום אין אוכל בתרומה נשיו ועבדיו אוכלין משוך ונולד כשהוא מהול הרי אלו אוכלים

הנולד¹⁴ מהול למרות שהייב בהטפת דם ברית וי"א¹⁵ שאוכל בתרומה, וי"א¹⁶ שאסור בתרומה דספק ערל הוא.

הטומטום והוא מי שנולד עם עור מכוסה על ערלתו ולא נודע אם הוא זכר או נקבה, אינו אוכל ואפילו תרומה דרבנן ואפילו בזמן הזה¹⁷, שהוא ספק ערל¹⁸ שמא זכר הוא, ואפי' ביציו מבחוץ¹⁹ חיישי' שמא אנדרוגינוס הוא או נולד מהול, שמכיון שנשתנה משאר תינוקות חיישי' לכל שינוי.

כהן אנדרוגינוס כלומר מי שיש לו זכרות כזכר ונקבות כנקבה ודינו שהוא ספק זכר ספק נקבה מל ואוכל ממה נפשך אם אשה הרי הוא בת כהן ואם איש הרי מהול הוא.

¹² עיין במנ"ח מצוה רפ"ב אות ז בשם המ"ז יו"ד סי' רסד סק"ט שנסתפק דאפשר דוקא במל ואח"כ נתכסה ערלתו אינו צריך מן התורה למולו כיון שמל פעם אחר, אבל אם נולד מהול דלא מלו אותו ואח"כ נתכסה ערלתו כיון דלא מל עצמו בשום פעם אפשר דמן התורה צריך למולו, או דילמא דהתורה לא חייבה כלל בערלה הבאה אחרי כן למול, רק הערלה הבאה בתולדה ועי"ש במה שהאריך

¹³ עיין בשאגת אריה הל' מילה סי' נה שהכריע, דאף בלא נימול בזמנו או נולד מהול ואח"כ נמשכה ערלתו אינו חייב מדאורייתא, וא"כ דינו כנמשכה ערלתו לעיל דחייב למול מדרבנן

¹⁴ רמב"ם שם הלכה יא

¹⁵ אף דקי"ל ביו"ד סי' רס"ג ס"ד דצריך הטפת דם ברית שמא ערלה כבושה היא מ"מ אינו נחשב ערל עי"ז שיאסר בתרומה עי' בקה"י בשבת סי' מ"ח שביאר דעת רבנו בזה וזו גם כונת הרדב"ז כאן

¹⁶ מאירי יבמות ע"ב א' ותמה על הרמב"ם וכ"כ ביש"ש מובא בהגהות רעק"א כאן ובמנ"ח מצוה רפ"ב אות ב' ובעה"ש ואם נולד מהול והטיפו דם ברית ונמשכה ערלתו אם צריך לחזור ולמול עי' מ"ז יו"ד סוף סי' רס"ד ובפ"ת שם

¹⁷ מ"מ בהלכה יז

¹⁸ ואף על גב שאין חייב לקרוע כדי למול מ"מ נחשב ערל ואסור בתרומה. כמבואר בתוס' בסוגיין

¹⁹ מנ"ח מצוה ר"פ אות ד' ומצוה רפ"ב

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

טומטום²⁰ ואנדרוגינזם עבדיהן אוכלין, שהרי גם עבדי ערל אוכלים ואינו אלא מחוסר תיקון. אבל לא נשותיהן ואפילו אנדרוגינזם שמל שהוא עצמו אוכל, מביון שהם ספק אשה²¹, וקדושו ספק קדושין.

טומטום שביציו מבחוץ ו"א²² שאין אשתו אוכלת שמכיון שנשתנה חוששין שמא הוא אנדרוגינזם, ואם נקרע אח"כ ונמצא זכר גמור קדושו קדושין למפרע. וי"א²³ שאם ביציו מבחוץ אפי' לא נקרע מאכיל את אשתו.

ד. אנדרוגינזם אוכל בתרומה ואין אוכל בקדשים טומטום אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים

כל הקרבנות²⁴ בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אין אוכלין אותם אלא הטהורים בלבד המולין, אפילו העריב שמשו ולא הביא כפרתו אינו אוכל בקדשים, והטומטום אסור לאכול בקדשים לפי שהוא ספק ערל, אבל האנדרוגינזם שנימול, אוכל בקדשים קלים, כיון שנאכל לנשות הכהנים אך קדשי קדשים לא יאכל, שהרי אינו אלא לזכרי כהונה והוא ספק²⁵.

ה. טומטום שקידש קדושו קדושין נתקדש קדושו קדושין

טומטום²⁶ ואנדרוגינזם הם ספק זכר ספק נקבה, לפיכך אם קדשו הם את נשים אחרות, או שקדשם איש קידושיהם ספק וצריכין גט מספק, שאם קדשו הם צריכין להתיר את זאת שקידשו, ואם נתקדשו הן אף על גב שאינן ראויין

²⁰ רמב"ם שם הלכה יד

²¹ דעת רש"י ותוס' ביבמות פ"ב דקי"ל כר' יוסי דמתני' וכ"ד הרא"ש שם שאנדרוגינזם זכר הוא ומאכיל אשתו אך ר"ח ורי"ף ורמב"ן ורשב"א וריטב"א ומאירי ופסקי רי"ד ורי"ז וכ"ד התוס' בנדה מ"ז א' ד"ה אמר, בדעת הרמב"ם שאינו מאכיל.

²² מנ"ח מצוה ר"פ אות ד' דקי"ל כמ"ד הואיל ואישתני אישתני בבכורות מ"א ב' כמש"כ הרמב"ן שם בהלכותיו והרא"ש ודלא כר"י קורקום ומל"מ שכ' הטעם כאן משום שאין ראוי לביאה שהרי רבנו השמיט דין ביציו מבחוץ בכל מקום ע"ש במנ"ח

²³ מאירי יבמות ע"ב א' בשם י"א [וכ"פ מהרש"ל ביש"ש יבמות פ"ח סי' ה'] ואולי פסקו כמ"ד דלא אמרי' הואיל ואישתני אישתני

²⁴ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק י הלכה ט

²⁵ כס"מ שם

²⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז מ"ד ב

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

לינשא לאחרים מ"מ צריכין גט שמא יבא אחר עליהם דרך נקבתן, שלא יהא כבא על ספק אשת איש²⁷, ויש אומרים²⁸ שאנדרונינוס זכר ודאי הוא.

ו. מאי נשיו אמו אמו פשיטא מהו דתימא מוליד מאכיל שאין מוליד אינו מאכיל קמ"ל

ישראלית שיש לה²⁹ זרע מכהן אוכלת בשביל בנה בין זכר בין נקבה ואפילו טומטום ואנדרונינוס שאינו ראוי להוליד דלא תימא ויליד ביתו כתיב דוקא מוליד מאכיל ולא שאינו מוליד וטומטום ואנדרונינוס אינם יכולים להוליד וה"ה סרים מאכיל את אמו ואפי' סרים ממעי אמו.

ז. אינן נימולין אלא ביום

אין³⁰ מלין עד שתנץ החמה ביום השמיני ללידתו. ואפילו מילה שלא בזמנה אינה אלא ביום.

דף עב:

ח. אטבול יום שאע"פ שאסור בתרומה

אין³¹ הטמאים שטבלו מטומאתן ביום אוכלין בתרומה אחר הטבילה, עד שיעריב שמשן ויצאו שלשה כוכבים אחר שקיעת החמה, שנאמר (ויקרא כב פסוק ז) וְכֹאֵל הַשֶּׁמֶשׁ וְנִתְּהַר וְאַחֲרָיו יֹאכֵל מִן הַקִּדְשִׁים עד שיטהר הרקיע מן האור ואחר יאכל מן הקדשים. אבל א"צ להמתין עד שיביאו כפרתן אם הם מחוסרי כפרה שרק ביאת השמש מעכבתו מלאכל בתרומה, ואין הכפרה מעכבתו מלאכל בתרומה רק בקדשים, וביכורים דינן כתרומה.

²⁷ לבוש וב"ש חובבך מיושב מש"כ בח"מ ה', הראב"ד השיג למה הם צריכים גט הלא אינם ראוי' להנשא עתה דהא הם ספק זכר ואם יקרע הטומטום וימצא נקבה אם כן צריכה גט ודאי ולא בספק ועיין במ"מ. ובהמקנה קונטרס אחרון שם כתב ונפ"מ נמי בטומטום שאם הוא ערוה מועיל הגט להחזיר צרתה ליבום, וכן נפ"מ לענין אם הטומטום והאנדרונינוס הם זרע כהן וקדשם ישראל מועיל הגט לחזור לתרומה דבי נשא

²⁸ כפירש"י ותוס' ד"ה הלכה וכן ברא"ש שם אבל ברמב"ם ומוש"ע בהרבה מקומות סתם כס' ראשונה. ביאור הגר"א שם י

²⁹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה יב

³⁰ שו"ע יו"ד רסב א

³¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ז הלכה ב

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ט. מה לטבול יום שכן מותר במעשר

למרות שמעשר שני קרוי קדש בדרך שהתרומה קרויה קדש, טמא³² שטבל אוכל מעשר שני אף על פי שלא העריב שמשו. דילפי' מדכתיב (שם ו) וְלֹא יֹאכַל מִן הַקִּדְשִׁים כִּי אִם רֵחִץ בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם מִשְׁמַע שְׂמִיד שְׂרָחֵץ מוֹתֵר לוֹ לֹאכַל וּמוֹכִיחַ בַּגִּמ' מהפסוקים ש קדשים היינו מע"ש.

³² רמב"ם הלכות מעשר שני ונמסר רבני פרק ג הלכה ד